

СЕКЦІЯ:
ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ТЕАТРАЛЬНОГО
ТА КІНОМИСТЕЦТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

I. Борис

АКТОР — ПРОФЕСІЯ УНІКАЛЬНА

I. Borys

АКТОР — A UNIQUE PROFESSION

Сьогодення ХХІ століття виявило дуже багато яскравих, інноваційних і модернових експериментів у галузі будь-якого мистецтва, включаючи і театральне та кіномистецтво. Одною віхою з них є пошуки, які стають домінантою за формою. Тобто втілення творчої ідеї в драматургії літературно-художнього джерела різного жанру і виду, з метою вразити глядача своїм видовищем.

У мистецькому контексті ХХІ століття спостерігається активне розширення формальних пошуків, що охоплюють усі галузі мистецтва — від образотворчого до театрального й кінематографічного. Ці пошуки часто набувають домінантного характеру, зосереджуючись на формі як засобі враження глядача. Проте в театрі, де художня ідея втілюється через драматургію, постає питання межі між формою і змістом, між режисерською концепцією та глибинним дослідженням людської природи. Саме тут актор постає не як виконавець, а як унікальний і універсальний носій творчої ідеї.

На відміну від інших мистецьких професій, де засоби виразності часто відокремлені від виконавця (наприклад, музичний інструмент у музиканта чи пензель у живописця), актор є одночасно й інструментом, і виконавцем, і дослідником. Його тіло, голос, емоційна система, світогляд — це не просто засоби, а складові єдиного організму, що втілює персонажа. У хореографії, наприклад, тіло є головним засобом виразності, але відсутній вербальний компонент. У музиці — навпаки, голос або інструмент передають композицію, але не завжди вимагають глибокого перевтілення. Актор же поєднує всі ці аспекти, створюючи образ, що живе в межах сценічного простору, але народжується з глибини особистісного досвіду.

У процесі професійної підготовки актор проходить складний шлях — від самопізнання до здатності втілювати іншу істоту, інший світогляд, іншу логіку поведінки. Це не лише технічне опанування голосу, тіла чи емоцій, а й глибоке занурення в природу людського існування. За 8 семестрів актори повинні пройти шлях від власного «Я», «пізнай себе» до «пізнай свою професію» і «втілюй у своїй професії іншу людину або іншу складову частину явища природи». І починати вивчення слід не з теоретичних основ (хоча це теж дуже важливо), а з дослідження власного тіла — «пізнай своє тіло», «пізнай свій організм», спосіб мислення (робота головного мозку) — адже рушійною силою організму людини є певні частини її тіла (голова, тулуб, тазостегнові суглоби тощо). І, звичайно, всі складові емоційно-енергетичного спрямування (зір, нюх, дотик, смак). Це не можна взяти з теорії. Для цього треба пізнати своє тіло як інструмент. Актор має дослідити себе як біологічну, психологічну і соціальну систему, розуміючи, як працює його організм,

як формується емоційна реакція, як мислення впливає на поведінку. Це знання не є медичним чи філософським у вузькому сенсі, але воно необхідне для сценічного перевтілення.

Особливу увагу слід приділяти розрізненню понять «психологія» і «психіка». Перше — це соціальний інструмент взаємодії, друге — внутрішній механізм, що керує тілесними і ментальними процесами. Актор має знати, як ці системи функціонують, щоб не просто імітувати персонажа, а створити його як живу, переконливу сутність. Важливим є також розуміння історичного контексту — від первісної людини до сучасної культури, від архаїчних форм комунікації до складних драматургічних структур. Актор досліджує не лише текст, а й ментальність епохи, культурну специфіку, світоглядні координати персонажа.

Професія актора є унікальною тим, що поєднує в собі глибину самопізнання, пластичність тілесного інструменту, світоглядну гнучкість і здатність до багатомірного перевтілення. Актор не просто грає роль — він досліджує природу людського існування, втілюючи її через власне тіло, голос, емоції, мислення і нервову систему. Його організм стає живим носієм художньої ідеї, здатним передати як психологічні нюанси персонажа, так і культурно-історичний контекст епохи. Така багатогранність, що охоплює як внутрішню анатомію, так і зовнішню соціальну взаємодію, не має аналогів в інших професіях, роблячи актора не лише виконавцем, а й дослідником, транслятором і творцем людського досвіду в мистецькому просторі.

Таким чином, професія актора є унікальною не лише через складність технічного арсеналу, а передусім через глибину дослідницького процесу, який охоплює тілесне, емоційне, інтелектуальне і культурне. Актор — це не просто виконавець ролі, а носій і транслятор людського досвіду, що втілюється через сценічну форму. Його робота є синтезом мистецтва, науки і філософії, що робить цю професію справді універсальною і незамінною в системі гуманітарного знання.

Р. Набоков

АКТОРСЬКА ПЕДАГОГІКА В МИСТЕЦЬКІЙ ШКОЛІ: МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ТА ОСВІТНІ ПЕРСПЕКТИВИ

R. Nabokov

ACTING PEDAGOGY IN THE ART SCHOOL: METHODOLOGICAL ASPECTS AND EDUCATIONAL PERSPECTIVES

Здобувачі факультету сценічного мистецтва ХДАК повинні поєднувати акторські, виконавські та режисерські навички з базовими педагогічними уміньми. Це дозволяє ефективно взаємодіяти з дитячими й підлітковими колективами, враховувати психологічні особливості учнів та організовувати навчальний процес у форматі спільної творчості. Для формування педагогічних компетенцій та навичок комунікації з майбутніми учнями розроблено курс «Методика викладання спеціальних дисциплін у мистецьких школах», який поєднує теоретичні основи акторської майстерності з практичними вправами та методичними рекомендаціями. Курс спрямований на розвиток умінь планувати заняття, розраховувати час, підбирати вправи відповідно до віку та психологічних особливостей учнів, створювати безпечний і продуктивний навчальний простір.